

Metodika a vybrané výsledky impaktové evaluace programu Dialogic Booksharing v Tanzanii

Martin Schlossarek (Eva Šerá Komlossyová, Peter Cooper, Lynne Murray, Ondřej Vencálek, Machumu Maregesi, Jaromír Harmáček, Lenka Dušková, Simona Šafaříková)

Děti v rozvojových zemích čelí překážkám, které brzdí jejich jazykový a kognitivní rozvoj, a které souvisí se nepříznivou socioekonomickou situací v jejich rodinách. Ta mimo jiné snižuje rozsah i kvalitu interakce mezi pečovatelem a dítětem. Rané intervence, jako je Dialogic Booksharing (DB), na tento nepříznivý faktor cílí. Existující evaluace přináší důkazy jak z rozvinutých zemí, tak z městských oblastí rozvojových zemí, že DB zlepšuje interakci mezi pečovatelem a dítětem a přináší zrychlení kognitivního a socioemočního vývoje dítěte. Důkazy o přínosech DB v chudých venkovských komunitách rozvojových zemí jsou však nedostatečné, a to navzdory tomu, že právě tam je potřeba intervencí ve prospěch dětí nejvyšší. Tento příspěvek popisuje design studie hodnotící dopad projektu DB ve venkovské oblasti Tanzanie. Jedná se o tříramennou cluster-randomizovanou kontrolovanou studii (RCT). Skupiny pečovatelek jsou randomizovány do (i) intervenční skupiny, které je poskytnuto Dialogic Booksharing, (ii) aktivní kontrolní skupiny "Playful Activities" a (iii) skupiny na čekací listině. Aktivní kontrolní skupina je navržena tak, aby kontrolovala jakékoliv 'efekty pozornosti', zajišťující, že zlepšení v intervenční skupině může být připsáno samotnému obsahu intervence DB. Primárními výstupy jsou jazykové dovednosti dítěte a rodičovská citlivost, respektive kvalita interakce rodiče-dítě. Sekundární výstupy se týkají pozornosti a chování dítěte, rodičovských praktik a rodičovského stresu. Ve studii používáme kombinaci dotazníků a přímých pozorování. K zachycení subjektivních perspektiv pečovatelů na změny způsobené intervencí jsou použity také kvalitativní metody.

Prezentované metody lze využít i při vzdělávacích intervencích nebo jiných intervencích zaměřených na děti a rodiče v Česku.

Mgr. Martin Schlossarek, Ph.D., je hlavním řešitelem studie. Jeho odbornost spočívá v hodnocení vzdělávacích projektů pomocí smíšených metod a hodnocení multidimenzionálních jevů v oblasti lidského rozvoje. Svou disertační práci obhájil v roce 2019. Od roku 2023 vede výzkum v zkoumající dopady metody Dialogic Booksharing na venkově v Tanzanii. Přednáší na Katedře rozvojových a environmentálních studií Univerzity Palackého, kde vyučuje kurzy zaměřené na kvantitativní a projektové evaluační metodologie.